

М. К. ГАЛЯНТИЧ

Микола Костянтинівич Галянтич, доктор юридичних наук, професор, заступник директора з наукової роботи НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

ВАРТІСНА ОЦІНКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ СФЕРІ*

Актуальність визначення ролі інтелектуальної власності (далі – ІВ), належної їй оцінки та відображення в структурі активів господарських товариств і державних підприємств та організацій науково-технічної сфери у період формування ринкових відносин важко переоцінити. Оцінка ІВ на сьогодні є однією з найскладніших та глибоких проблем теорії і практики як українського, так і міжнародного високотехнологічного бізнесу. Досить часто вартість ІВ компанії перевищує вартість всіх її матеріальних активів (далі – НМА) і є основним ресурсом компанії в її маркетинговій стратегії. Саме НМА зараз становлять приблизно половину, а у високотехнологічних, наукових галузях – 70–80 % майнового комплексу процвітаючого промислового підприємства в країнах з розвинутою ринковою економікою.

Процес введення об'єктів ІВ у господарський оборот, формування ринку ІВ, який нині є найбільш динамічним сегментом світового, а у розвинутих країнах – і внутрішнього ринку, безупинно зростаючі масштаби трансферу технологій неминуче диктують необхідність визначення вартості відповідних об'єктів.

З прийняттям Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оцінку діяльності в Україні» від 12 липня 2001 р. № 2658-III оцінка в Україні набула правових засад стосовно здійснення оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності, її державного та громадського регулювання, забезпечення створення системи незалежної оцінки майна з метою захисту законних інтересів держави та інших суб'єктів правовідносин у питаннях оцінки майна, майнових прав та використання їх результатів.

У рецензованій роботі розглядаються економіко-правові аспекти вартісної оцінки ІВ та її методичні принципи у науково-технічній сфері. Автори системно дають загальну характеристику і складові ІВ, класифікацію об'єктів ІВ, джерела законодавства з питань ІВ, міжнародні стандарти охорони ІВ, ліцензії, франчайзинг, гудвіл, види платежів при передачі прав на об'єкти ІВ. У роботі розкривається поняття ринку, вартості, ціни та її формування, поняття і основні цілі оцінки об'єктів ІВ, особливості оцінки ІВ, процедура проведення незалежної оцінки майна, регулювання професійної оціночної діяльності (нормативно-правова база оцінки, міжнародні та зарубіжні стандарти обліку й оцінки ІВ), стан та проблеми приватизаційних процесів і сучасного ринку оціночних послуг в Україні. Авторами проаналізовано основні принципи ціноутворення вартості ІВ, дається систематизація підходів і методів оцінки ІВ (дохідний підхід, витратний підхід, порівняльний підхід), здійснено порівняльну характеристику підходів до оцінки ІВ, урахування ризиків при оцінці вартості об'єктів ІВ. У монографії розглядаються також практичні питання визначення вартості окремих об'єктів ІВ: винаходу, корисної моделі, промислового зразка, торговельної марки (знака для товарів і послуг), комерційного (фірмового) найменування, бренду компанії, а також франшизи і ставки роялті, селекційних досягнень, ліцензій, авторських і суміжних прав, гудвілу, порушення патентних прав.

Особливу увагу приділено методиці визначення розміру винагороди за створення й використання об'єктів права промислової власності, визначенню економічної ефективності витрат на наукові дослідження і розробки та їх впровадження у виробництво, визначенню вартості людського капіталу. Робота чітко структурована, має цілісний характер, логіку побудови. Зазначена монографія забезпечує цілісне сприйняття цієї складної і науково ще не до кінця розробленої проблеми оцінки вартості об'єктів права ІВ у науково-технічній сфері. Доступність викладеного матеріалу з використанням математичного інструментарію дає змогу в разі потреби самостійно опановувати складні питання предмета цього дослідження. Варто також зазначити, що науковий зміст монографії підкріплено конкретними практичними прикладами. Графічна візуалізація основних теоретичних положень і закономірностей покращує сприйняття монографічного дослідження.

У цілому рецензована робота цікава, потрібна й логічно викладена. Вихід такої монографії слід вважати подією очікуваною і своєчасною.

© М. К. Галянтич, 2014

* Рецензія на кн.: Андрощук Г. О., Давимука С. А. Інтелектуальна власність у науково-технічній сфері: методи та принципи вартісної оцінки : моногр. / Г. О. Андрощук, С. А. Давимука. – К. : Парламентське видавництво, 2014. – 304 с.

Б. В. КІНДЮК

Борис Володимирович Кіндюк, доктор юридичних наук, професор кафедри конституційного, адміністративного і міжнародного права Маріупольського державного університету

АКТУАЛЬНА ПРАЦЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА*

Сучасні процеси розбудови суверенної і незалежної Української держави та формування національної правової системи потребують поглибленого і об'єктивного вивчення історії українського права. Таке наукове дослідження має особливе значення в умовах політичного й воєнного протистояння з Російською Федерацією, правники якої активно розробляють псевдонаукові теорії стосовно відсутності в українців власної держави та права. У ньому концентруються правовий досвід, правова реальність в її ретроспективі, правильна методологія пізнання правових явищ, від якої залежать істинність, достовірність отримання результатів у межах пізнавальної діяльності.

В умовах демократизації суспільного життя в Україні перед науковцями постає складна проблема аналізу природи українського права, характеристики самобутності правової системи України, розкриття змісту української правової традиції, з'ясування спадкоємності й наступності розвитку національного права, яке має власне історичне коріння.

Вирішення актуальних державно-правових проблем сьогодення значною мірою залежить від дослідження та засвоєння історичного юридичного досвіду, знання тих правотворчих процесів, які мали місце в Україні протягом тисячоліть. Поставлена мета потребує поглибленого вивчення історії українського права та процесів державотворення на українських землях.

Серед багатьох історико-правових явищ сьогоденні велике значення має дослідження історії цивільних, кримінальних та процесуальних відносин в Україні. Актуальність здійснення цього дослідження, полягає у доведенні безперервності становлення й розвитку правового регулювання суспільних відносин в Україні від найдавніших часів і до сучасності.

У зв'язку з цим заслуговує на увагу навчальний посібник, підготовлений львівським правознавцем І. Бойком, що присвячений висвітленню основних етапів становлення та розвитку правового регулювання цивільних, кримінальних та процесуальних відносин на українських землях від найдавніших часів і до сучасності. Особливу увагу у цьому виданні приділено проблемам формування і функціонування норм та інститутів цивільного, кримінального й процесуального права на українських землях, джерелам права та систематизації правових норм упродовж IX–XX століть.

Наукова цінність даного навчального посібника полягає в тому, що вивчаючи історію українського права та особливості правового регулювання цивільних, кримінальних і процесуальних відносин в Україні у IX–XX ст., важливо показати, що наша країна, не зважаючи на багаторічне перебування під владою іноземних держав, має власну історію державотворення і правотворення, історичний правовий досвід, який формувалася протягом багатьох століть. Протягом століть українське право безперервно розвивалося, не втрачаючи зв'язків зі своїми витокami. Воно живилося джерелами права, успадкованими з давнини, що оновлювалися й збагачувалися з кожним століттям. Насамперед це норми звичаєвого права, нормативно-правові договори і статuti київських князів, Руська Правда, «козацьке право», гетьманські статті XVII–XVIII ст., Права, за якими судиться малоросійський народ 1743 р., Суд і розправа в правах малоросійських 1750 р., Зібрання малоросійських прав 1807 р., конституційні проекти П. Орлика, М. Драгоманова, М. Грушевського, О. Ейхельмана, С. Дністрянського, В. Липинського, С. Рудницького та ін., універсали Центральної ради, законодавство ЗУНР тощо. Упродовж усього свого існування український народ плекав прагнення до свободи, незалежності й одночасно поваги до індивідуалізму і вплив їх у праві, яке набувало таких форм, як закон, правовий звичай, нормативно-правовий договір, судовий прецедент, правова доктрина. При цьому пріоритет закону, верховенство права поступово зростали, що свідчить про формування українського права в контексті континентально-європейського.

І. Бойком обґрунтовано, що українське право є одним із важливих показників ідентичності народу й легітимності його влади. Його вивчення дає змогу розкрити правову культуру українського народу, його правобачення та інші світоглядні установки, особливості менталітету, духовний генезис на певних історичних етапах еволюції українського суспільства. Українське право є важливою національною культурною цінністю, частиною української духовної культури, у якій відображено його сутність. Упродовж усієї своєї історії український народ формувал демократичний світогляд та особливу політико-правову свідомість, яка відображала прагнення до упорядкованості, справедливості й демократичності у відносинах між людьми. Тому вивчення історії українського права, особливостей правового регулювання цивільних, кримінальних та процесуальних відносин в Україні у IX–XX ст. сприяє усвідомленню тих духовних цінностей, на яких ґрунту-

© Б. В. Кіндюк, 2014

* Рецензія на кн. : *Бойко І. Й.* Історія правового регулювання цивільних, кримінальних та процесуальних відносин в Україні (IX–XX ст.) : посіб для студ. вищ. навч. закладів. – Л. : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 904 с.